

I.ÚS 2617/15 ze dne 5. 9. 2016

Omezení svobody projevu soudce při komentování politické soutěže

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Davida Uhlíře, soudce Tomáše Lichovníka a soudkyně zpravodajky Kateřiny Šimáčkové o ústavní stížnosti stěžovatele K. K., zastoupeného JUDr. Michalem Paulem, advokátem se sídlem Benešovská 1897/24, Praha 10, proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 16 Kss 7/2014-92 ze dne 11. 6. 2015, za účasti Nejvyššího správního soudu jako účastníka řízení a předsedy Městského soudu v Praze jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění:

I. Předchozí průběh řízení

1. Stěžovatel je soudcem u Městského soudu v Praze (dále jen "městský soud"). Předseda městského soudu podal návrh na zahájení kárného řízení proti stěžovateli. O tomto návrhu rozhodl Nejvyšší správní soud jako kárný soud (dále jen "kárný soud") napadeným rozhodnutím.

2. Kárný soud svým napadeným rozhodnutím uznal stěžovatele vinným z kárného provinění. Stěžovatel podle kárného soudu zaviněně porušil povinnosti soudce vyplývající z § 80 odst. 4, 5 písm. a) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, protože si při výkonu svých politických práv počínal tak, že ohrozil důstojnost soudcovské funkce a zneužil funkci soudce k prosazování soukromých zájmů. Kárný soud ovšem podle § 88 odst. 3 zákona o soudech a soudcích upustil od uložení kárného opatření stěžovateli.

3. Kárného provinění se stěžovatel podle kárného soudu dopustil tím, že "v průběhu volební kampaně před komunálními volbami konanými ve dnech 10. a 11. října 2014 umožnil, aby jeho jménem a s uvedením jeho postavení soudce Městského soudu v Praze, byl sepsán a distribuován do poštovních schránek voličům v obci Mnichovice, okr. Praha-východ, kde vlastní chatu, leták, v němž zhodnotil volební kampaň do zastupitelstva obce Mnichovice následovně:

* u sdružení kandidátů "Mnichovice - město na Vaší straně", jako neférovou, přivlastňující si cizí úspěchy a populistickou,

* u strany TOP 09, jako neférovou, neboť slibuje územní plán, který je špatný, soudně napadnutelný,

* u strany KDU-ČSL, neobjevil žádný volební program vztahující se k obci a

* u strany "Volba pro město - Volba pro Mnichovice", neshledal žádné závadné jednání během kampaně, přičemž v návaznosti na to po proběhnutých volbách pokračoval v této své angažovanosti tak, že publikoval v č. 7 [místního časopisu Život Mnichovic] článek, v němž děkuje všem voličům, kteří "zvážíli odpovědně komu dát ve volbách hlas" a rozvádí jaké koalice je možno v zastupitelstvu obce Mnichovice vytvořit a apeluje na nově zvolené zastupitele, aby si uvědomili, že absolutním vítězem voleb se stala strana "Volba pro město - Volba pro Mnichovice" vedená Ing. Petrem Schneiderem, který má lepší předpoklady vést město než kandidáti ostatních subjektů, a to i díky svému technickému vzdělání, a vyslovuje obavy, že pokud město nepovede právě Ing. Schneider, hrozí městu katastrofa".

4. Podle kárného soudu bylo prokázáno, že stěžovatel sepsal tu část letáku, ve které je hodnocena volební kampaň všech čtyř stran. Stěžovatel se totiž přihlásil k autorství této části letáku a k tomu, že hodnocení volební kampaně připravoval s tím, že bude před volbami rozšířeno v Mnichovicích.

5. Na druhou stranu se ale nepodařilo prokázat, že stěžovatel sepsal i další část letáku. V ní se poukazuje na to, že stěžovatel "je soudcem Městského soudu v Praze, který odsoudil âčštuneláře' z H-Systému pana Smetku k nepodmíněnému trestu, [že] napadl mediálně amnestii prezidenta Klause, a [... že] se zabývá dlouhodobě spravedlností". Neprokázalo se ani to, že by stěžovatel objednal roznášku letáku do poštovních schránek voličů v

Mnichovicích. Autorství této části letáku a objednávku jeho roznášky stěžovatel popřel. Naopak svědek Luboš Janoud vypověděl, že je autorem této části letáku a že roznášku letáku objednala na poště jeho manželka. Protože autorství této části letáku a objednávka jeho distribuce byly původně v kárném návrhu kladeny za vinu stěžovateli, avšak tyto skutečnosti nebyly prokázány, kárný soud je z vymezení skutku vypustil. Totožnost skutku však podle kárného soudu zůstala zachována, neboť byl prokázán tvrzený následek.

6. Podle kárného soudu zůstalo "do určité míry nejasné", proč se stěžovatel neseznámil s konečnou podobou letáku po svém návratu ze školení v Kroměříži dne 3. 10., jak bylo domluveno s Lubošem Janoudem. Stěžovatel uvádí, že mu Luboš Janoud dne 3. 10. zaslal upravenou verzi letáku. Stěžovatel se toho dne podle svých slov s Lubošem Janoudem sešel a ten mu sdělil, že již zadal roznášku letáku. Podle objednávky byla ale roznáška na poště zadána až 6. 10. Naopak Luboš Janoud jako svědek vypověděl, že k žádnému setkání nedošlo, že se stěžovatelem se nemohl do 6. 10. nijak spojit a že se setkali až o týden později. Za tohoto stavu věci je dle kárného soudu otázkou, proč se stěžovatel od údajů v letáku o své osobě jako soudci "alespoň výslovně nedistancoval ve svém následném článku v č. 7 Života Mnichovic", což dle kárného soudu "spíše nasvědčuje tomu, že skutečný obsah letáku [stěžovatel] před jeho roznáškou znal, nebo alespoň znát mohl, a neohradil se proti němu". K vyznění letáku se stěžovatel podle kárného soudu nepřímou přihlásil i tím, že do titulku svého článku včlenil slova "díl druhý, povolební".

7. Stěžovatelovo autorství článku je nesporné, sám jej zaslal k publikaci do místního časopisu Život Mnichovic.

8. Podle kárného soudu stěžovatel jako soudce nemůže být zcela vyloučen z výkonu svých ústavně zaručených politických práv, avšak výkon svobody projevu zahrnuje dle čl. 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva") i povinnosti a odpovědnost a může být omezen zákonem, pokud je to v demokratické společnosti nezbytné mj. pro zachování autority a nestrannosti soudní moci. Tato východiska se odrážejí v § 80 odst. 1, odst. 4 a odst. 5 písm. a) zákona o soudech a soudcích. Takto stanovený rámec výkonu svých práv - zejména svobody projevu - stěžovatel podle kárného soudu překročil.

9. S odkazem na nálezný sp. zn. III. ÚS 1076/07 ze dne 28. 1. 2008 (N 14/48 SbNU 145) kárný soud uvedl, že soudce je veřejností vnímán jako soudce nepřetržitě, nejen při výkonu své funkce, takže jsou na něj kladeny vysoké nároky a za účelem zabránění konfliktu zájmů se soudce smí prakticky věnovat jen odborné soudcovské činnosti. Relevantní veřejnosti bylo známo, že stěžovatel je soudce, a není tedy rozhodné, zda stěžovatel sám na tuto skutečnost výslovně upozorňoval.

10. Stěžovatel dle kárného soudu umožnil, aby jeho funkce byla zneužita k prosazování soukromých zájmů. Relevantní částí místní veřejnosti je totiž vnímán jako soudce s příslušnou neformální autoritou a své texty zaměřil ke zvýhodnění strany "Volba pro město - Volba pro Mnichovice" a znevýhodnění zbývajících tří stran. Texty navíc podle kárného soudu obsahovaly konfrontační rysy a konstatování "subjektivně vyložitelná jako expresivní a způsobila dotknout se cti některých představitelů kritizovaných volebních stran". To je podle kárného soudu v rozporu s povinností zdržet se všeho, co by narušovalo důstojnost soudcovské funkce.

11. Soudce se dle kárného soudu může zapojovat do předvolebního dění při komunálních volbách tam, kde má právo volit, a přiměřeně i tam, kde například vlastní nemovitost a častěji se tam zdržuje. Musí tak ovšem činit uměřeně, zdrženlivě a způsobem, kterým se nepropůjčuje ke zneužití soudcovské funkce k prosazení soukromých zájmů konkrétní volební strany nebo kandidáta. Měl by jednat tak, aby to "nevybočovalo z obecných představ občanů o zapojování veřejnosti do předvolebního dění a z obvyklého průměru výkonu takových aktivit", neměl by se ani v jednotlivostech projevat autoritativně a konfrontačně. Projev soudce může být i kritický, musí se však pohybovat v rámci věcné kritiky a nesmí se dotýkat cti kritizovaných. Nerespektováním těchto mezí již soudce znevažuje svoji soudcovskou funkci.

12. S ohledem na dosavadní soudcovskou činnost stěžovatele považoval kárný soud již samo projednání věci v kárném řízení za dostačující a od uložení kárného opatření upustil.

13. Ústavní soud dále ze spisu kárného soudu zjistil následující skutečnosti o průběhu kárného řízení.

14. Kárný soud zaslal návrh na zahájení kárného řízení stěžovateli a písemně ho poučil o "právu zvolit si obhájce z řad soudců nebo advokátů [...]; právu vyjádřit se ke skutečnostem, kterou jsou [mu] kladeny za vinu a k důkazům o nich; právu uvádět skutečnosti sloužící v jeho prospěch a navrhnout o nich důkazy; právu nevypovídat", a to s tím, že jde o "přiměřeně aplikovaná práva obviněného podle trestního řádu" (spis kárného soudu, čl. 20). Během ústního jednání kárný soud konstatoval, že stěžovatel "již byl poučen písemně, využil

práva zvolit si obhájce" (spis kárného soudu, čl. 67). Kárný soud během ústního jednání vyslechl i svědka Luboše Janouda, kterého poučil "přiměřeně dle § 101 trestního řádu" (spis kárného soudu, čl. 71).

II. Argumentace stran

15. Stěžovatel upozorňuje, že řízení před kárným soudem je jednoinstanční a že proti rozhodnutí kárného soudu se "nelze žádným způsobem bránit". Má za to, že tím je porušeno jeho právo na spravedlivý proces a argumentuje, že i pro kárné řízení se analogicky použijí ustanovení trestního řádu, v němž se stanoví dvojinstančnost řízení.

16. Dále namítá, že byl "potrestán (uznán vinným) za myšlenku, jejímuž šíření nedokázal zabránit", přestože nebyla jeho dílem a on sám ji nešířil. Tím byla podle stěžovatele porušena jeho svoboda myšlení dle čl. 15 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

17. Podle stěžovatele kárný soud porušil i jeho svobodu projevu dle čl. 17 Listiny. Stěžovatel uvádí, že sdělil třetí osobě - Luboši Janoudovi - politický názor na předvolební situaci v Mnichovicích s tím, že s touto myšlenkou bude dále pracováno. Luboš Janoud bez vědomí stěžovatele jeho názor dále použil pro tvorbu letáku, v jehož textu stěžovatele výslovně označil jako soudce a uvedl i výčet "kauz", které stěžovatel rozhodoval, ale s evidentně nesprávnými údaji. V této podobě pak Luboš Janoud leták šířil. Dle stěžovatele tedy byl Luboš Janoud tím, kdo uvedl informace ohrožující důstojnost soudcovské funkce a zneužil funkci soudce k prosazování soukromých zájmů. Stěžovatel argumentuje, že nemůže být trestán za to, že projevil svůj názor vůči třetí osobě, neboť tím je porušena jeho svoboda projevu. Uvádí, že mu napadené rozhodnutí upírá právo na vlastní myšlenku či politický názor i v soukromí, neboť ho činí odpovědným za případné zneužití takové myšlenky či politického názoru třetí osobou.

18. Stěžovatel nepopírá, že je autorem článku uveřejněného v č. 7 Života Mnichovic a že tento článek byl v časopise zveřejněn s jeho vědomím. Stěžovatel však upozorňuje na to, že tento článek reaguje na dřívější článek jiné osoby, v němž byl stěžovatel napadán. Stěžovatel dále poukazuje na to, že se pod článek nepodepsal jako soudce, ale jako fyzická osoba s přídomkem "chatař". Tímto článkem tedy stěžovatel realizoval své právo podílet se na správě věcí veřejných dle čl. 21 Listiny zveřejněním svého politického názoru. Stěžovatel zdůrazňuje, že názor vyslovil jako chatař, tedy jako každý jiný, kdo se zajímá v obci o věci veřejné, a učinil tak z důvodu osobního vztahu k obci, aniž by někoho výslovně napadal. Odmítá, aby byl za toto jednání kárně odpovědný jen proto, že dle kárného soudu má být v obci obecně známo, že stěžovatel je soudcem. V této souvislosti klade stěžovatel otázku, co by musel udělat, aby mohl jako občan publikovat svůj politický názor a nebyl za to kárně odpovědný.

19. Konečně podle stěžovatele trpělo řízení před kárným soudem závažnými procesními nedostatky a rozhodnutí z něj vzešlé je nepřezkoumatelné. Konkrétně stěžovatel namítá, že v rozporu s trestním řádem nebyl poučen o právu odepřít výpověď a vyjádřit se ke všem skutečnostem a provedeným důkazům ani o souvisejících právech. Řádně poučen podle stěžovatele nebyl ani Luboš Janoud jako svědek. Dále stěžovatel namítá, že v kárné žalobě mu byl kladen za vinu "naprosto jiný skutek", než za který byl uznán vinným kárným soudem. Absenci totožnosti skutku považuje za "naprosto fatální pochybení". Argumentuje, že kárná žaloba konkrétně popisuje jednání, kterého se měl dopustit, ale kárný soud ho uznal vinným za to, že toto jednání umožnil třetí osobě. Takto vymezené jednání už ale obsahem kárné žaloby nebylo. Navíc rozhodnutí neobsahuje vyličení toho, co konkrétně stěžovatel učinil, neobsahuje tedy popis skutku.

20. Kárný soud ve svém vyjádření nejprve poukázal na to, že dle nálezu sp. zn. Pl. ÚS 33/09 ze dne 29. 9. 2010 (N 205/58 SbNU 827; 332/2010 Sb.) je jednoinstanční kárné řízení v souladu s ústavou. Kárný soud dále uvádí, že se ve svém rozhodnutí nevymezuje proti uplatnění základních práv dle čl. 15, 17 a 21 Listiny soudcem, ale ke způsobu, jakým k tomu ve stěžovatelově věci došlo, a v této souvislosti odkazuje na napadené rozhodnutí. Kárný soud zdůrazňuje, že stěžovatel se i jako soudce může zapojit do předvolebního dění v obci, kde vlastní chatu, jako soudce tak ovšem musí činit zdrženlivě a způsobem, kterým nepovede ke zneužití funkce soudce k soukromým zájmům. Jednání soudce by nemělo vybočovat "z obecných představ občanů o zapojování do předvolebního dění a z obvyklého průměru výkonu takových aktivit". Soudce by se přitom podle kárného soudu nikdy neměl chovat autoritativně a konfrontačně. Stěžovatel se ovšem dopustil jednání způsobitelného ohrozit důstojnost soudcovské funkce a jeho jednání vykazuje znaky zneužití funkce soudce k prosazování soukromých zájmů, neboť stěžovatel svými projevy usiloval o zvýhodnění jedné z volebních stran a jejího představitele, a o znevýhodnění zbývajících stran, a jeho projevy obsahují konfrontační prvky.

21. Podle kárného soudu byla zachována totožnost skutku mezi návrhem na zahájení kárného řízení a jeho rozhodnutím. Vymezení skutku bylo pouze upraveno s ohledem na učiněná skutková zjištění. Kárný soud dále uvádí, že stěžovatel i svědek byli o svých právech poučeni písemně již před ústním jednáním. Při ústním jednání bylo na toto poučení odkázáno a jeho obsah připomenut. U stěžovatele toto poučení omezil na konstatování, že "se stran jeho práv pohybujeme v mezích § 33 trestního řádu", jelikož stěžovatel je trestním soudcem a poučuje o těchto právech "prakticky denně". Jisté zjednodušení poučení nemohlo být a ani nebylo na újmu stěžovatele ani svědka.

22. Závěrem kárný soud zdůraznil, že soudce nesmí využít svou funkci k prosazování soukromých zájmů. To podle kárného soudu souvisí s tím, že soudci je zakázáno jakkoliv se podílet na výkoné moci, podle čl. 82 odst. 3 Ústavy není jejich funkce slučitelná s funkcemi ve veřejné správě. Proto by měl být soudce ve svých politických projevech velmi zdrženlivý. Stěžovatel však oběma projevy sledoval podporu soukromých zájmů konkrétního politického subjektu, sobě blízkého, což navíc spojil s formulačně expresivní kritikou politických protivníků.

23. Předseda Městského soudu v Praze se vyjádřil k otázce jednoinstančnosti kárného řízení. I když předseda městského soudu nepovažuje tuto otázku za spornou z ústavně právního hlediska, poukazuje na nedostatky současné úpravy kárného řízení. Dvoustupňové řízení by podle něj umožňovalo dosáhnout vyššího standardu soudní ochrany, a navíc by dávalo stranám řízení prostor pro vyjednávání a "jistou moderaci sporného příběhu". Současný jednoinstanční model podle předsedy městského soudu omezuje kárné žalobce, neumožňuje ukládání úhrnných či souhrnných trestů, často vede k uplynutí promlčecích lhůt nebo k vytvoření překážky věci rozsouzené, a omezuje možnost doplňovat důkazy. Kárně obviněný má možnost reagovat na skutkové a právní závěry kárného soudu jen ústavní stížností.

24. Stěžovatel nevyužil možnosti vyjádřit se v replice.

III. Hodnocení Ústavního soudu

25. Ústavní stížnost splňuje požadavky pro věcné projednání.

26. Ústavní soud konstatuje, že podle napadeného rozhodnutí kárného soudu se stěžovatel svými dvěma projevy - v letáku a v článku, které byly rozšířeny ve městě Mnichovice - dopustil kárného provinění. Svými projevy totiž stěžovatel podle kárného soudu ohrozil důstojnost soudcovské funkce a zneužil funkci soudce k prosazování soukromých zájmů.

27. Stěžovatel namítá, že samotná úprava kárného řízení je neústavní, protože proti rozhodnutí kárného soudu se nelze odvolat. Dále vznáší několik námitek vůči postupu kárného soudu a jeho rozhodnutí, které se obsahově týkají práva na spravedlivý proces. Nadto byla napadeným rozhodnutím podle stěžovatele porušena jeho svoboda myšlení a svoboda slova.

28. Ústavní soud se nejprve bude zabývat procesní stránkou případu - nepřipustností odvolání v kárném řízení (část A níže) a námitkami, které se týkají práva na spravedlivý proces (část B níže). Poté se bude Ústavní soud zabývat hmotněprávní stránkou případu - namítanému porušení svobody myšlení (část C níže) a svobody slova (části D-E níže).

A. Jednoinstančnost kárného řízení

29. Zaprvé stěžovatel namítá, že se nemohl odvolat proti rozhodnutí kárného soudu. To je podle stěžovatele v rozporu s právem na spravedlivý proces. Podle stěžovatele se totiž i pro kárné řízení použijí analogicky ustanovení trestního řádu, který stanoví dvouinstančnost řízení.

30. Ústavní soud připomíná, že podle § 21 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů "[o]dvolání proti rozhodnutí v kárném řízení není přípustné".

31. Otázkou ústavnosti tohoto ustanovení se již Ústavní soud zabýval, a to v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 33/09 ze dne 29. 9. 2010 (N 205/58 SbNU 827; 332/2010 Sb.), jak správně podotkl ve svém vyjádření kárný soud. V tomto nálezu dospěl Ústavní soud k závěru, že odkazované ustanovení není protiústavní, ze dvou důvodů. Zaprvé, v Ústavě ani Listině právo na odvolání vůbec garantováno není (nález Pl. ÚS 33/09, body 44 a 56). Zadruhé, kárné řízení není trestním řízením ve smyslu Úmluvy a má disciplinární povahu. Právo na odvolání v trestních věcech

podle čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě, které navíc není absolutní a obsahuje řadu výjimek, se na kárné řízení se soudci tudíž nevztahuje (nález Pl. ÚS 33/09, body 45-55).

32. Ústavní soud v tuto chvíli nevidí prostor pro odlišné posouzení této otázky.

33. Evropský soud pro lidská práva (dále jen "ESLP") ve své aktuální judikatuře považuje kárné řízení se soudcem, které vede k jeho propuštění nebo má jiné závažné důsledky, za civilní řízení, na něž se vztahuje civilní větev čl. 6 Úmluvy. V žádném ze svých rozhodnutí ovšem ESLP dosud nedospěl k závěru, že by kárné řízení bylo možné z hlediska Úmluvy považovat i za trestní řízení. V rozsudku ve věci Olujić proti Chorvatsku ze dne 5. 2. 2009 č. 22330/05, § 32-44, v němž šlo o odvolání z funkce soudce i v rozsudku ve věci Harabin proti Slovensku ze dne 20. 11. 2012 č. 58688/11, § 119-124, v němž šlo o závažné kárné provinění spojené se snížením platu, ESLP aplikoval toliko civilní větev čl. 6 Úmluvy. V rozsudku ve věci Oleksandr Volkov proti Ukrajině ze dne 9. 1. 2013 č. 21722/11, který se rovněž týká odvolání z funkce soudce, ESLP taktéž aplikoval civilní větev čl. 6 Úmluvy (§ 87-91), a nikoliv trestní větev čl. 6 Úmluvy (§ 92-95), byť v této souvislosti ESLP zdůraznil, že stěžovatelovo odvolání z postu soudce mu nebrání ve výkonu jiné právnické profese (§ 93). Pouze civilní část čl. 6 Úmluvy byla aplikována i v nejnovějších případech odvolaných soudců (srov. rozsudek ve věci Jakšovski a Trifunovski proti Makedonii ze dne 7. 1. 2016 č. 56381/09 a 58738/09, § 32; rozsudek ve věci Gerovska Popčevska proti Makedonii ze dne 7. 1. 2016 č. 48783/07, § 38).

34. Ústavní soud ve shodě s touto judikaturou ESLP konstatuje, že z ústavněprávního hlediska se na každé kárné řízení se soudcem aplikují standardy civilní větve práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy, a to bez ohledu na výsledek tohoto řízení. Již skutečnost, že rozhodnutí o kárném obvinění je svěřeno soudu, totiž znamená plnou aplikovatelnost civilní větve čl. 6 Úmluvy (srov. rozsudek velkého senátu ve věci Vilho Eskelinen a další proti Finsku ze dne 19. 4. 2007 č. 63235/00, § 61, podle něhož se na spory se státními zaměstnanci vždy aplikuje civilní část čl. 6 Úmluvy, pokud pro konkrétní typ sporu není výslovně vyloučen soudní přezkum a zároveň je tato výlučka ze soudního přezkumu odůvodněna povahou sporu; ve vztahu k soudcům viz shodně rozsudek ve věci Juričić proti Chorvatsku ze dne 26. 7. 2011 č. 58222/09, § 55-56; a srov. shodně i rozsudek velkého senátu ve věci Baka proti Maďarsku ze dne 23. 6. 2016 č. 20261/12, § 103-106).

35. Pokud jde o aplikaci trestní větve čl. 6 Úmluvy, Ústavní soud konstatuje, že ačkoliv ESLP použití trestní větve na kárné řízení se soudci výslovně nevyloučil, výjimečné okolnosti, za kterých by potenciálně podle ESLP (srov. rozsudek ve věci Oleksandr Volkov proti Ukrajině ze dne 9. 1. 2013 č. 21722/11, § 92-95) připadala v úvahu aplikace trestní větve čl. 6 odst. 1 Úmluvy (byť aplikaci trestní větve dosud ESLP nikdy neshledal důvodnou) - tj. odvolání z funkce soudce a zároveň nemožnost vykonávat následně jinou právnickou profesi - zjevně v projednávaném případě nenastaly. Kárný soud totiž považoval již samo projednání věci v kárném řízení za dostačující a od uložení kárného opatření upustil. Nebylo tedy ohroženo ani setrvávání stěžovatele v soudcovském stavu, ani jeho možnost (pokud se tak dobrovolně sám v budoucnu rozhodne) vykonávat jinou právnickou profesi. Lze tedy konstatovat, že kárné řízení se stěžovatelem nelze nahlížet jako na trestní řízení ve smyslu Úmluvy či Listiny (k tomu více srov. výše citovaný nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/09). Na tomto závěru nic nemění ani subsidiární použití trestního řádu na kárné řízení se soudci (srov. § 25 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů), které však nic nesvědčí o záměru považovat kárné řízení se soudci za specifickou formu trestní řízení (tento záměr jednoznačně vylučuje § 15 odst. 1 a 2 zákona č. 7/2002 Sb.). Pro tento výklad svědčí i rozsudek ESLP ve věci Olujić proti Chorvatsku, v němž ESLP posuzoval obdobnou chorvatskou právní úpravu, podle níž se na kárné řízení s panem Olujićem, tehdejší předsedou chorvatského Nejvyššího soudu, subsidiárně vztahoval trestní řád (srov. Olujić proti Chorvatsku ze dne 5. 2. 2009 č. 22330/05, § 41), a přesto dospěl k závěru, že se na jeho věc trestní větev článku 6 odst. 1 Úmluvy nevztahuje (srov. Olujić proti Chorvatsku ze dne 5. 2. 2009 č. 22330/05, § 44).

36. V této souvislosti Ústavní soud rovněž podotýká, že z práva na odvolání v trestních věcech podle čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě jsou "přípustné výjimky [...] jestliže byla příslušná osoba souzena v prvním stupni nejvyšším soudem". I v případě, že by kárné řízení se soudcem mělo povahu trestního řízení ve smyslu Úmluvy, bylo by možné kárné senáty při Nejvyšším správním soudu chápat jako nejvyšší soud ve smyslu citovaného ustanovení (srov. shodně nález Pl. ÚS 33/09, body 55 a 61).

37. Jednoinstanční kárné řízení tedy nelze považovat za neústavní (srov. shodně nález Pl. ÚS 33/09, body 57-58).

38. Skutečností, že stěžovatel nemohl podat odvolání proti rozhodnutí kárného soudu, tedy nebylo zasazeno do žádného stěžovatelova základního práva ani svobody.

B. Právo na spravedlivý proces

39. Stěžovatel dále vznáší několik námitek, které se týkají ostatních aspektů práva na spravedlivý proces.

40. Ústavní soud úvodem připomíná, že na kárné řízení se soudcem se vždy vztahuje právo na spravedlivý proces podle čl. 36 Listiny. Kárné řízení se soudcem je současně třeba považovat za civilní řízení ve smyslu čl. 6 Úmluvy, a vztahují se na něj tedy standardy pro civilní řízení plynoucí z tohoto ustanovení (srov. body 33-34 tohoto nálezu).

41. Konkrétně stěžovatel namítá, že kárný soud porušil jeho právo na spravedlivý proces tím, že nepoučil jeho ani svědka vyslechnutého v kárném řízení o jejich právech.

42. Ústavní soud ve své judikatuře zdůraznil, že kárně obviněný musí být kárným soudem poučen o svých právech [nález sp. zn. III. ÚS 1076/07 ze dne 21. 1. 2008 (N 14/48 SbNU 145), bod 23 in fine]. Obecně ovšem stačí, pokud kárný soud toto poučení poskytne kárně obviněnému písemně, například spolu s doručením návrhu na zahájení kárného řízení [nález sp. zn. III. ÚS 1076/07, bod 28]. Poučení je nutné opakovat, jen pokud by se ukázalo, že mu kárně obviněný neporozuměl [nález sp. zn. I. ÚS 2420/11 ze dne 16. 11. 2011 (N 197/63 SbNU 291), bod 29].

43. V projednávaném případě kárný soud poučil stěžovatele o jeho právech písemně (srov. bod 14 tohoto nálezu). Nic nenasvědčuje tomu, že by stěžovatel tomuto poučení neporozuměl. Ústavní soud tak, co se poučení stěžovatele týče, neshledává žádné pochybení.

44. Podle stěžovatele kárný soud řádně nepoučil ani svědka Luboše Janouda o jeho právech. Ústavní soud však musí připomenout, že ústavní stížností se může stěžovatel bránit pouze proti porušení svých základních práv a svobod [§ 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu], ústavní stížnost nelze podat v zájmu jiné osoby k ochraně jejich základních práv a svobod. Stěžovatel nevyšvětlil, jak by jeho základní práva a svobody mohly být porušeny kvůli nedostatečnému či chybějícímu poučení svědka. Ani Ústavní soud zde takovou souvislost nenachází.

45. Rozhodnutí kárného soudu totiž není založeno na výpovědi svědka Luboše Janouda. Kárný soud ve svém rozhodnutí vycházel především z výpovědi stěžovatele a z písemných důkazů - letáku, článku a objednávky roznášky (srov. body 3-7 tohoto nálezu). Výpověď svědka Luboše Janouda měla na postavení stěžovatele pouze pozitivní dopad. V důsledku této výpovědi totiž kárný soud dospěl k závěru, že se neprokázalo, že by se stěžovatel sám prezentoval v letáku jako soudce, ani že osobně zadal roznášku tohoto letáku (srov. body 5-6 tohoto nálezu).

46. Námitka stěžovatele, že nedostatečným poučením svědka Luboše Janouda došlo k porušení jeho základních práv a svobod, tudíž není důvodná.

47. Stěžovatel dále namítá, že ho kárný soud shledal vinným za jiný skutek, než jaký je uveden v návrhu na zahájení kárného řízení. Podle stěžovatele navíc napadené rozhodnutí neobsahuje popis skutku a je nepřezkoumatelné.

48. Ústavní soud v minulosti podrobil přezkumu i to, zda výrok o vině odpovídá skutku, pro který byl podán návrh na zahájení kárného řízení [nález sp. zn. I. ÚS 2420/11, bod 28]. Napadené rozhodnutí proto přezkoumal i z hlediska této námítky a souvisejících námitek stěžovatele.

49. V projednávaném případě byl na stěžovatele původně podán kárný návrh za to, že sepsal a rozšířil v Mnichovicích leták (s obsahem popsáním v bodech 3 a 5 tohoto nálezu) a že nechal v místním časopise uveřejnit článek (s obsahem uvedeným v bodě 3 tohoto nálezu). Kárný soud ovšem dospěl k závěru, že část kárného návrhu týkající se letáku neodpovídá zjištěným skutečnostem. Neprokázalo se totiž, že stěžovatel sepsal celý leták - konkrétně tu část letáku, v níž je uvedena jeho funkce soudce, vyličená část jeho činnosti a konstatováno, že stěžovatel se celý život zabývá spravedlností. Neprokázalo se ani to, že stěžovatel sám nechal leták v Mnichovicích rozeslat. Stěžovatel totiž tyto dvě skutečnosti popřel a svědek Luboš Janoud uvedl, že do letáku spornou pasáž doplnil sám a objednávku roznášky provedla jeho manželka. V tomto směru se tedy kárný soud pokusil vymezení skutku upravit (srov. bod 5 tohoto nálezu). Současně ovšem dospěl kárný soud k závěru, že zjištěné okolnosti nasvědčují tomu, že stěžovatel byl srozuměn s celým obsahem letáku včetně sporné pasáže anebo se s jeho zněním seznámit mohl (srov. bod 6 tohoto nálezu) už před jeho rozesláním. Proto kárný soud

shledal stěžovatele vinným za to, že "umožnil, aby jeho jménem a s uvedením jeho postavení soudce [...] byl sepsán a distribuován [...] v obci Mnichovice [...] leták". Zbývající část výroku o vině, která se týká článku stěžovatele, sporná není. Podle Ústavního soudu je rozdíl mezi "sepsáním a rozšířením" letáku a "umožněním sepsat a distribuovat" leták, nicméně - s přihlédnutím k povaze kárného řízení se soudci, které není klasickým trestním řízením ve smyslu Listiny a Úmluvy a aplikují se na něj toliko standardy civilní větve práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy (srov. blíže body 34-35 tohoto nálezu) - totožnost skutku je v projednávané věci zachována díky totožnosti následku, i když samo jednání kárně obviněného není zcela totožné s tím, jak bylo vymezeno v návrhu. Tento postup kárného soudu tak nemá vliv na ústavnost napadeného rozhodnutí.

50. Formulace výroku o vině v části týkající se letáku není zcela jednoznačná, nicméně Ústavní soud konstatuje, že ve spojení s odůvodněním je zřejmé, v čem spočívalo jednání stěžovatele.

51. Stěžovatel před obecními volbami sepsal hodnocení volební kampaně všech čtyř stran s tím, že toto hodnocení bude v nějaké formě v Mnichovicích před volbami rozšířeno, na čemž spolupracoval s Lubošem Janoudem. Podle výpovědi stěžovatele mu Luboš Janoud zaslal upravenou verzi letáku dne 3. 10., v tento den se stěžovatel podle svých slov s Lubošem Janoudem sešel. Roznáška letáku byla podle objednávky zadána na poště až 6. 10. (srov. bod 6 tohoto nálezu). Stěžovatel tedy věděl, že v souladu s jeho záměrem se Luboš Janoud chystá k publikaci jím připraveného hodnocení volební kampaně, i to, že Luboš Janoud leták upravil. Stěžovatel měl mezi dny 3. a 6. 10. dostatečnou možnost zkontrolovat obsah letáku a případně zabránit jeho roznášce. Stěžovatelovo tvrzení, že mu Luboš Janoud již 3. 10. sdělil, že objednal roznášku letáků, na tom nic nemění - i v tomto případě totiž stěžovatel mohl obsah letáku zkontrolovat a zabránit roznášce, která mohla začít teprve po skutečném objednání dne 6. 10. Stěžovatel tedy sepsal své hodnocení volební kampaně, spolupracoval na jeho zveřejnění s Lubošem Janoudem, a i když - podle vlastních slov - věděl o konečné verzi letáku a jeho chystané roznášce, nezabránil jí, ač mohl. Zavinění stěžovatele se tak týká aktivní přípravy hlavní obsahové části letáku a pasivního akceptování toho, že bude šířena jeho upravená verze doplněná o spornou část - informaci, že stěžovatel je soudcem. Jde o kombinaci komisivního a omisivního jednání, přičemž oběma typy jednání lze porušit povinnosti soudce a spáchat kárné provinění. Z těchto důvodů je stěžovateli přičítatelná i sporná pasáž letáku a to, že došlo k distribuci upravené verze letáku v Mnichovicích.

52. Ústavní soud naopak nesdílí názor kárného soudu, že stěžovatel se ke znění letáku jako celku přihlásil ve svém článku, protože do jeho názvu včlenil slova "díl druhý, povolební". Celý název článku stěžovatele totiž zní "Může být otazník na začátku? Díl druhý, povolební". Jde o reakci na článek "Může být otazník na začátku?", zveřejněný v předchozím čísle Života Mnichovic jiným autorem [viz Život Mnichovic č. 6/2014, s. 9, a Život Mnichovic č. 7/2014, s. 11-12, oba dostupné na <http://www.mnichovice.info/index.php/zivot-mnichovic/casopis>]. I když je úvaha kárného soudu chybná, vadnost jeho rozhodnutí to z důvodů popsanych v předchozím bodě nezakládá.

53. Druhá část výroku o vině se týká článku, konkrétně toho, že stěžovatel sepsal a nechal v místním časopise otisknout článek ("pokračoval v této své angažovanosti tak, že publikoval v č. 7 [místního časopisu Život Mnichovic] článek [...]"). Formulace této části výroku o vině je jednoznačná a námitky stěžovatele se jí netýkají.

54. Lze tedy shrnout, že hlavní část letáku, v níž je hodnocena volební kampaň čtyř stran, je projevem stěžovatele. Zbylá část letáku, v níž se uvádí, že stěžovatel je soudce, je stěžovateli přičítatelná. Stěžovateli je přičítatelná i skutečnost, že došlo k roznášce letáku v Mnichovicích. Pokud jde o článek, ten je jako celek projevem stěžovatele.

55. Námitky stěžovatele týkající se práva na spravedlivý proces tedy nejsou důvodné. K porušení stěžovatelova práva na spravedlivý proces nedošlo.

C. Svoboda myšlení

56. Stěžovatel dále namítá, že napadeným rozhodnutím byla porušena jeho svoboda myšlení, neboť byl potrestán za myšlenky, které zastával a které šířila třetí osoba (Luboš Janoud) bez jeho vědomí.

57. Svoboda myšlení je chráněna čl. 15 odst. 1 Listiny a týká se výlučně vnitřního procesu myšlení každého člověka (forum internum). Jde o absolutní právo, do něhož není přípustný žádný zásah [nález sp. zn. Pl. ÚS 18/98 ze dne 2. 6. 1999 (N 82/14 SbNU 181; 151/1999 Sb.)]. Kárný soud ovšem stěžovatele neuznal vinným za myšlenky, které zastával, nýbrž za názory, které veřejně projevil. Argumentaci, že stěžovatelovy názory šířil bez

jeho vědomí a souhlasu Luboš Janoud, nelze přisvědčit z důvodů vyložených výše (srov. body 51 a 54 tohoto nálezu).

58. K porušení svobody myšlení stěžovatele tedy napadeným rozhodnutím nedošlo.

D. Svoboda projevu - obecné principy

59. Konečně stěžovatel namítá, že napadeným rozhodnutím byla porušena jeho svoboda projevu.

60. Ústavní soud připomíná, že svoboda projevu je zaručena článkem 17 Listiny a článkem 10 Úmluvy. Tato ustanovení garantují svobodu projevu každému, a to i jednotlivcům, kteří působí ve veřejné funkci, například jako soudci.

61. Listina totiž v žádném ze svých ustanovení nepředpokládá, že by bylo možné upřít někomu svobodu projevu jen proto, že přijal veřejnou funkci (srov. a contrario čl. 44 Listiny, který se týká možných zákonných omezení základních práv a svobod u osob, které zastávají veřejné funkce). Skutečnost, že určitá osoba zastává funkci soudce, ji tudíž nezbavuje svobody projevu podle čl. 17 Listiny.

62. Rovněž Evropský soud pro lidská práva (dále jen "ESLP") dospěl ve své judikatuře k závěru, že právo na svobodný projev podle čl. 10 Úmluvy náleží i státním zaměstnancům [srov. rozsudek velkého senátu ve věci Vogt proti Německu ze dne 26. 9. 1995 č. 17851/91, § 43; rozsudek velkého senátu ve věci Guja proti Moldavsku ze dne 12. 2. 2008 č. 14277/04, § 52], včetně soudců [rozsudek velkého senátu ve věci Wille proti Lichtenštejnsku ze dne 28. 10. 1999 č. 28396/95, § 41-42; rozsudek ve věci Kudeshkina proti Rusku ze dne 26. 2. 2009 č. 29492/05, § 79; rozsudek ve věci Harabin proti Slovensku ze dne 20. 11. 2012 č. 58688/11, § 149; srov. shodně i rozsudek velkého senátu ve věci Baka proti Maďarsku ze dne 23. 6. 2016 č. 20261/12, § 140-142].

63. Svoboda projevu osoby, která zastává funkci soudce, je tedy chráněna čl. 17 Listiny i čl. 10 Úmluvy, nicméně podléhá zvláštním omezením.

64. ESLP ve své judikatuře vychází z toho, že státní zaměstnanci jsou při výkonu své svobody projevu vázáni povinností loajality a zdrženlivosti (duty of loyalty and discretion) - srov. např. rozsudek velkého senátu ve věci Guja proti Moldavsku ze dne 12. 2. 2008 č. 14277/04, § 70-71; rozsudek velkého senátu ve věci Vogt proti Německu ze dne 26. 9. 1995 č. 17851/91, § 53; rozsudek ve věci Ahmed a další proti Spojenému království ze dne 2. 9. 1998, č. 22954/93, § 56 a rozsudek ve věci De Diego Nafria proti Španělsku ze dne 14. 3. 2002 č. 46833/99, § 37. Touto povinností jsou vázáni i soudci (srov. např. rozsudek ve věci Kudeshkina proti Rusku, § 85). Svoboda projevu podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy v sobě totiž zahrnuje i povinnosti a odpovědnost (ve vztahu k svobodě projevu soudců srov. rozsudek velkého senátu ve věci Baka proti Maďarsku ze dne 23. 6. 2016 č. 20261/12, § 162).

65. Ústavní soud dospěl k závěru, že obdobně je třeba interpretovat i čl. 17 Listiny.

66. Ústavní soud již ve své judikatuře zdůraznil, že soudní moc musí požívat důvěry veřejnosti, pokud má úspěšně plnit svou úlohu [viz nálezy sp. zn. Pl. ÚS 11/04 ze dne 26. 4. 2005 (N 89/37 SbNU 207; 220/2005 Sb.); a nálezy sp. zn. I. ÚS 750/15 ze dne 19. 1. 2016, body 23 a 27-28]. Podobně se vyjádřil i ESLP (srov. rozsudek ve věci De Cubber proti Belgii ze dne 26. 10. 1984 č. 9186/80, § 26; rozsudek velkého senátu ve věci Kyprianou proti Kypru ze dne 15. 12. 2005, stížnost č. 73797/01, § 172; rozsudek velkého senátu ve věci Micallef proti Maltě ze dne 15. 9. 2009 č. 17056/06, § 97-98; rozsudek velkého senátu ve věci Morice proti Francii ze dne 23. 4. 2015 č. 29369/10, § 78 a především § 128; a rozsudek velkého senátu ve věci Baka proti Maďarsku ze dne 23. 6. 2016 č. 20261/12, § 164]. Tuto důvěru veřejnosti v soudní moc a její nestrannost je nezbytné chránit.

67. Prvořadou povinností každého soudce je poskytovat ochranu základním právům a svobodám (čl. 4 Ústavy) a rozhodovat v souladu se základními principy demokratického právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Pokud by soudce ve svých projevech zpochybňoval tyto základní hodnoty, zpochybňoval by tím i své základní povinnosti, a jen stěží by tak mohl vzbuzovat důvěru veřejnosti. Ve vztahu k těmto základním hodnotám má proto soudce povinnost loajality, která ho omezuje při výkonu svobody slova.

68. Ústavní soud podotýká, že tím nijak nemíní omezit veřejnou debatu o rozsahu, obsahu nebo dopadu těchto základních principů. Na druhou stranu se ovšem soudce musí zdržet projevů, které zpochybňují samotnou jejich podstatu a které se jim hrubě přičítí. Jak Ústavní soud uvedl již v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 19/93 ze dne 21. 12. 1993

(N 1/1 SbNU 1; 14/1994 Sb.), Ústava České republiky není hodnotově neutrální. Základní hodnotové uspořádání nemůže soudce svými projevy zpochybňovat.

69. Zatímco povinnost loajality má soudce pouze vůči základním principům a hodnotám demokratického právního státu, povinnost zdrženlivosti je širší.

70. Důvěru veřejnosti mohou mít jedině soudy a soudci, kteří jsou nestranní a nezávislí. Při posuzování nestrannosti a nezávislosti má vždy určitý význam i dojem (appearance), kterým soudy a soudci působí [rozsudek ve věci Piersack proti Belgii ze dne 1. 10. 1982 č. 8692/79, § 30; rozsudek ve věci Campbell a Fell proti Spojenému království ze dne 28. 6. 1984 č. 7819/77 a 7878/77, § 78; rozsudek pléna ve věci Sramek proti Rakousku ze dne 22. 10. 1984 č. 8790/79, § 37-42; rozsudek velkého senátu ve věci Incal proti Turecku ze dne 9. 6. 1998 č. 22678/93, § 65; srov. shodně nálezy Pl. ÚS 11/04]. Soudce tak má povinnost být ve svých projevech zdrženlivý, aby nenarušoval důvěru v nestrannost a nezávislost soudní moci (srov. rozsudek velkého senátu ve věci Baka proti Maďarsku ze dne 23. 6. 2016 č. 20261/12, § 164).

71. Pro zachování důvěry veřejnosti je rovněž nezbytné, aby si soudci udržovali odstup od politické soutěže, a to i při výkonu svobody slova.

72. Soudní moc je v demokratickém právním státě garantem spravedlnosti a její činnost spočívá v rozhodování sporů podle práva. To ovšem vyžaduje určitý odstup od politických aktérů a jejich zájmů, tedy od politické soutěže a stranické politiky. Projevy soudce v rámci účasti na stranické politice (ve smyslu partisan politics, tj. "politické politiky"; k tomu srov. Brian Z. Tamanaha, The Several Meanings of "Politics" in Judicial Politics Studies: Why "Ideological Influence" Is Not "Partisanship", Emory Law Journal, 2012, roč. 61, č. 4, s. 759-778) narušuje důvěru veřejnosti v to, že soudy a soudci budou spory rozhodovat podle práva, a nikoliv podle politických zájmů.

73. Oddělenost moci soudní od politické soutěže vychází z dělby moci. Tento koncept má textovou oporu v čl. 2 odst. 1 Ústavy, prolíná se ovšem celou systematikou Ústavy a projevuje se systémem brzd a protiváh, který Ústava zavádí [viz např. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 7/02 ze dne 18. 6. 2002 (N 78/26 SbNU 273; 349/2002 Sb.); nálezy sp. zn. Pl. ÚS 77/06 ze dne 15. 2. 2007 (N 30/44 SbNU 349; 37/2007 Sb.), bod 47; nálezy sp. zn. Pl. ÚS 18/06 ze dne 11. 7. 2006 (N 130/42 SbNU 13; 397/2006 Sb.); nálezy sp. zn. Pl. ÚS 14/15 ze dne 2. 2. 2016 (87/2016 Sb.), body 41-42]. Ke konceptu dělby moci přihlíží při výkladu základních práv a svobod chráněných Úmluvou rovněž ESLP (viz např. rozsudek velkého senátu ve věci Kleyn a další proti Nizozemsku ze dne 6. 5. 2003 č. 39343/98 a další, § 193; a ve vztahu k soudcům rozsudek velkého senátu ve věci Baka proti Maďarsku ze dne 23. 6. 2016 č. 20261/12, § 165). Zatímco zákonodárná moc a výkonná moc (na nejvyšší úrovni) jsou s politickou soutěží nerozlučně spjaty (viz např. čl. 16 a násl. Ústavy o volbách do Parlamentu, čl. 68 Ústavy o odpovědnosti vlády ve vztahu k Poslanecké sněmovně a čl. 56 Ústavy o volbě prezidenta), v případě soudní moci je situace odlišná.

74. Listina ostatně vychází z toho, že soudcům může být omezeno právo zakládat politické strany a politická hnutí a sdružovat se v nich podle čl. 20 odst. 2 Listiny (čl. 44 Listiny). Ústava stanoví, že "[f]unkce soudce není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě" (čl. 82 odst. 3 Ústavy). Je třeba zdůraznit, že toto ustanovení zakazuje soudci zastávat rovněž jakoukoliv funkci "ve veřejné správě", takže inkompatibilita funkcí se týká jakékoliv funkce jak ve státní správě, tak v samosprávě, a to krajské i obecní. Ústava tak omezuje propojení soudní moci se zákonodárnou mocí, výkonnou mocí, ale i místní samosprávou. V této souvislosti Ústavní soud zdůrazňuje, že politická soutěž samozřejmě probíhá i v místní samosprávě (viz např. čl. 102 Ústavy), a proto ani na této úrovni se v ní soudce nemůže nadměrně angažovat.

75. Odstup soudců od politické soutěže a zájmů politických stran či jednotlivých politiků má zvláštní význam i s ohledem na historickou zkušenost. Před rokem 1989 byla justice provázána s komunistickou stranou, podléhala jejím zájmům a v "politicky citlivých" případech plnila i konkrétní pokyny, nemluvě o politických procesech 50. let. Nezávislost soudní moci tak byla zlikvidována (podrobně viz KÜHN, Zdeněk. Socialistická justice. In BOBEK, Michal, Pavel MOLEK a Vojtěch ŠIMÍČEK. Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, s. 822-847. Dostupné i na www.komunistickepravo.cz). Nynější ústava, založená na hodnotové diskontinuitě s komunistickým režimem (srov. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 19/93), má tak zvláštní zájem na tom, aby zabránila propojování soudců s politickými stranami a jejich nadměrnému zapojování do politické soutěže. S ohledem na nedávnou minulost je totiž třeba posilovat důvěru veřejnosti v to, že soudní moc nepodléhá politickým zájmům.

76. Soudce si tedy při výkonu své svobody slova musí počínat zdrženlivě i ve vztahu k politické soutěži, a to na všech úrovních. Každý případ je však nutné posuzovat individuálně s přihlédnutím ke všem okolnostem, přičemž je nutné vzít v potaz zejména postavení soudce, který projev pronesl, obsah jeho výroků a celkový kontext, ve kterém tyto výroky byly učiněny (srov. obdobně rozsudek velkého senátu ve věci Baka proti Maďarsku ze dne 23. 6. 2016 č. 20261/12, § 166).

77. Ústavní soud upozorňuje, že povinnost zdrženlivosti se týká i některých dalších oblastí - soudcům je například uložena povinnost mlčenlivosti na ochranu práv účastníků řízení. Ústavní soud ovšem nepovažuje za nutné se k těmto dalším oblastem v tomto nálezu vyjadřovat, neboť se netýkají projednávané věci.

78. Ústavní soud podotýká, že si je vědom toho, že Listina v čl. 17 neobsahuje, na rozdíl od čl. 10 odst. 2 Úmluvy, výslovný odkaz na povinnosti a odpovědnost. Povinnosti a odpovědnost soudce však vyplývají z jiné normy ústavního pořádku České republiky, a to konkrétně z čl. 81-82 a čl. 90-96 Ústavy. Ústavní soud si je rovněž vědom skutečnosti, že počet možných legitimních cílů pro omezení svobody projevu (nejen soudců) v čl. 17 odst. 4 Listiny je menší než v čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Oproti svému ekvivalentu v Úmluvě čl. 17 odst. 4 Listiny totiž, mimo jiné, výslovně neobsahuje možnost omezit svobodu projevu za účelem ochrany nestrannosti a autority soudní moci. Jak ovšem Ústavní soud uvedl již v bodě 93 nálezu sp. zn. I. ÚS 517/10 ze dne 15. 11. 2010 (N 223/59 SbNU 217), nestrannost a autorita soudní moci jsou ústavními hodnotami, které jsou součástí pojmu právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a které mohou být legitimním cílem omezení svobody projevu, přičemž nestrannost soudní moci je chráněna na ústavní úrovni rovněž článkem 36 odst. 1 Listiny, který zaručuje mj. právo na nestranný soud, a článkem 82 odst. 1 Ústavy, podle něhož nesmí nikdo ohrožovat nestrannost soudců (srov. též nálezu sp. zn. I. ÚS 750/15 ze dne 19. 1. 2016, bod 22; a usnesení sp. zn. I. ÚS 1486/15 ze dne 9. 2. 2016, bod 21). Pro úplnost Ústavní soud dodává, že svoboda projevu může být omezena i za účelem ochrany nezávislosti soudců a soudní moci, a to na základě článku 36 odst. 1 Listiny a článků 81 a 82 odst. 1 Ústavy. Lze tedy konstatovat, že rozhodnutí kárného soudu a jím aplikovaná právní úprava sleduje legitimní cíl ochrany nestrannosti a nezávislosti soudní moci ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy, čl. 6 odst. 1 Úmluvy a čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s čl. 1 odst. 1, 81 a 82 odst. 1 Ústavy. V této souvislosti Ústavní soud rovněž zdůrazňuje, že stěžovatel se navíc těmto ústavním omezením svobody projevu podrobil na základě vlastního svobodného rozhodnutí, a to v okamžiku, kdy přijal funkci soudce a složil slib soudce.

79. Ústavní soud proto z výše uvedených důvodů konstatuje, že jednotlivce, který přijal funkci soudce, je při výkonu své svobody projevu podle čl. 17 Listiny a čl. 10 Úmluvy vázán povinností loajality a zdrženlivosti. Jeho svoboda projevu tudíž podléhá zvláštním omezením, která vyplývají z této povinnosti. Soudce zejména nesmí svými projevy narušovat důvěru veřejnosti v to, že bude rozhodovat v souladu se základními principy demokratického právního státu, a důvěru v nestrannost a nezávislost soudní moci. Soudce musí být zdrženlivý v projevech týkajících se politické soutěže, zejména veřejného hodnocení jednotlivých kandidátů či volebních stran a uskupení nebo tvorby politických koalic. Každý případ je však nutné posuzovat individuálně s přihlédnutím ke všem okolnostem, přičemž je nutné vzít v potaz zejména postavení soudce, který projev pronesl, místo a způsob projevu, obsah jeho výroků a celkový kontext, ve kterém tyto výroky byly učiněny.

80. Projev soudce je z ústavněprávního hlediska třeba posuzovat pomocí níže uvedených kritérií.

81. V prvé řadě je u projevu nebo jeho jednotlivých částí třeba zkoumat, zda obsahují skutková tvrzení, hodnotové soudy nebo - jak tomu bude ve většině případů - hybridní výroky. Jak už Ústavní soud uvedl v nálezu sp. zn. I. ÚS 750/15 ze dne 19. 1. 2016, bodě 24:

Při posuzování přípustnosti výroků z hlediska svobody projevu ESLP rozlišuje mezi skutkovými tvrzeními, jejichž pravdivost lze ověřit dokazováním, a hodnotovými soudy, u nichž to - z povahy věci - možné není (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku ze dne 17. 12. 2004, stížnost č. 49017/99, § 76). Mnohdy ovšem charakter posuzovaného výroku vylučuje, aby o něm bylo uvažováno jako o čistém skutkovém tvrzení nebo hodnotovém soudu. Nejnovější judikatura ESLP proto opouští striktní dichotomii skutkové tvrzení/hodnotový soud a namísto toho pracuje se skutkovým tvrzením a hodnotovým soudem jako se dvěma protipóly, přičemž pomyslná příčka mezi těmito protipóly představuje jakési kontinuum (srov. např. rozsudek ESLP ve věci Karsai proti Maďarsku ze dne 1. 12. 2009, č. 5380/07, § 53). Výroky, které v sobě kombinují skutkový základ i prvek hodnocení, se označují jako hybridní výroky (k hybridním výroky srov. Kosař, D. Kritika soudců v České republice. Soudní rozhledy, 2011, č. 4, s. 118) nebo hodnotový soud se skutkovým základem (srov. např. Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francii, rozsudek velkého senátu, 22. 10. 2007, č. 21279/02 a 36448/02, § 57; či Kuliš a Rózycki proti Polsku, rozsudek, 6. 10. 2009, č. 27209/03, § 37-39). V takových případech je proto nezbytné určit, do jaké míry mají tyto hybridní výroky skutkový základ a zda nejsou tyto výroky vzhledem k prokázanému skutkovému základu přehnané (rozsudek velkého senátu

ESLP ve věci Pedersen a Baadsgaard citovaný výše, § 76; dále rozsudek ESLP ve věci Jerusalem proti Rakousku ze dne 27. 2. 2001, stížnost č. 26958/95, § 43; nebo rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Morice proti Francii ze dne 23. 4. 2015, stížnost č. 29369/10, § 126). Při posuzování povahy výroků je dále podle ESLP nezbytné vzít v úvahu jejich celkový tón i okolnosti případu (tamtéž, § 126; rozsudek ESLP ve věci Brasilier proti Francii ze dne 11. 4. 2006, stížnost č. 71343/01, § 37).

82. Rozlišování mezi skutkovými tvrzeními, hodnotovými soudy a hybridními výroky se použije i pro posuzování projevu soudce [rozsudek ve věci Kudeshkina proti Rusku, § 84, k aplikaci viz § 91 a násl.; srov. obdobně rozsudek velkého senátu ve věci Wille proti Lichtenštejnsku, § 67, v němž ESLP zkoumal, zda nešlo o neobhajitelný výrok (untenable proposition)]. Ústavní soud připomíná, že toto rozlišování se uplatňuje při posuzování projevů obecně [viz např. nálezn sp. zn. I. ÚS 453/03 ze dne 11. 11. 2005 (N 209/39 SbNU 215); nálezn sp. zn. II. ÚS 2051/14 ze dne 3. 2. 2015, bod 26; nálezn I. ÚS 750/15, body 24-25], a nenachází žádný důvod, proč by se toto kritérium nemělo uplatňovat i při posuzování projevu soudců. V této souvislosti však Ústavní soud podotýká, že vzhledem ke specifické roli soudce v demokratickém právním státě a principu dělby moci je toto kritérium u určitých soudcovských projevů (zejména u projevů učiněných v souvislosti s politickou soutěží a volebním bojem) sekundární. To znamená, že některé politické hodnotové soudy projevené soudcem (které by u jiných mluvčích požívaly ústavní ochrany) právě z důvodu specifického postavení soudců v českém ústavním pořádku mohou být omezeny, neboť je to nezbytné v demokratické společnosti ve smyslu čl. 17 odst. 4 Listiny a čl. 10 odst. 2 Úmluvy (srov. též bod 79 tohoto nálezu).

83. Dále je třeba zabývat se tím, nakolik soudce ve svém projevu dodržel povinnost loajality a zdrženlivosti.

84. Zaprvé se posuzuje, zda projev soudce nebyl v příkrém rozporu se základními hodnotami demokratického právního státu (k povinnosti loajality srov. body 67-68 tohoto nálezu).

85. Zadruhé je třeba zkoumat, zda soudce svým projevem nenarušil důvěru veřejnosti v nezávislost a nestrannost soudní moci, a zda se svým projevem příliš nezapojil do politické soutěže (k povinnosti zdrženlivosti srov. bod 69 a násl. tohoto nálezu). Soudce si totiž musí udržovat odstup od zbylých složek státní moci i od samosprávy, a to zejména v době, kdy vrcholí volební boj, tj. těsně před volbami a těsně po nich.

86. Povinnost loajality a zdrženlivosti má jednotlivce od okamžiku, kdy se ujme funkce soudce (srov. bod 78 tohoto nálezu), a to i v soukromém životě. Okolnosti, za nichž činí projev, mají ovšem vliv na rozsah této povinnosti.

87. Přísněji je třeba posuzovat projev, v němž jednotlivce výslovně odkáže na svou funkci soudce. Takový projev totiž bude i ve větší míře spojován s tím, jak daný jednotlivce svou funkci vykonává. Obdobně je třeba nahlížet na situaci, kdy jednotlivce svůj veřejný projev zaměří na okruh osob, jimž je známo, že je soudcem (resp. na okruh osob, s nimiž dříve jednotlivce komunikoval s uvedením své funkce soudce). Takovýto projev bude rovněž spojován s výkonem funkce soudce, a na autora takového projevu je možné klást zvýšené nároky. Projev v této situaci je tak rovněž třeba posuzovat přísněji. Pokud u projevu jednotlivce naopak není objektivně seznatelné, že byl učiněn soudcem, svědčí to pro zvýšenou ochranu a toleranci projevu. Takový projev totiž snižuje míru, v jaké bude projev s funkcí soudce spojován.

88. Vysoké míry ochrany bude naopak požívat například projev soudců, zvláště pak reprezentantů soudní moci, který se týká otázek souvisejících se správou a organizací soudnictví a justičních reforem, a to i když mají takové projevy politický přesah (rozsudek velkého senátu ve věci Wille proti Lichtenštejnsku, § 67; srov. shodně rozsudek velkého senátu ve věci Baka proti Maďarsku ze dne 23. 6. 2016 č. 20261/12, § 165-167 a 170-171). I v takových případech však musí soudce při svých projevech zachovávat rozvážnost a opatrnost a zapojovat se politického boje pouze v nezbytné míře.

89. Ústavní soud podotýká, že výše uvedená kritéria jsou nástinem, a nikoliv vyčerpávajícím přehledem faktorů, které je třeba brát při hodnocení projevu soudce v úvahu. Přiměřeně je možné při hodnocení projevu soudce použít kritéria, která Ústavní soud používá pro hodnocení projevů obecně, např. v difamačních sporech (např. nálezn sp. zn. I. ÚS 453/03 ze dne 11. 11. 2005 (N 209/39 SbNU 215); nálezn sp. zn. II. ÚS 2296/14 ze dne 14. 4. 2015, bod 20). S ohledem na omezený rozsah judikatury týkající se limitů svobody projevu soudce bude vždy v prvé řadě na kárném soudu, aby své úvahy se zřetelem ke konkrétním okolnostem případu přesvědčivě zdůvodnil.

90. Ústavní soud dále zdůrazňuje, že v každém kroku testu musí být projev nebo jeho část dostatečně přesně vymezeny, je-li to třeba, i konkrétním uvedením posuzovaných výroků. Vždy je to nutné v případě, že jsou určité

výroky soudem hodnoceny jako excesivní (srov. obdobně nálezy sp. zn. I. ÚS 750/15 ze dne 19. 1. 2016, bod 46 in fine).

91. Nakonec je třeba posoudit, zda je povaha a závažnost případné sankce přiměřená zjištěnému pochybení (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Cumpănă a Mazăre proti Rumunsku ze dne 17. 12. 2004, stížnost č. 33348/96, § 111; rozsudek velkého senátu Morice proti Francii, § 127) a zda tato sankce nemá odrazující účinek (chilling effect) na svobodu projevu jiných soudců, a to zejména na jejich zapojení do debat týkajících se správy soudnictví (srov. rozsudek ve věci Kudeshkina proti Rusku ze dne 26. 2. 2009 č. 29492/05, § 99-100; a rozsudek velkého senátu ve věci Baka proti Maďarsku ze dne 23. 6. 2016 č. 20261/12, § 167).

E. Svoboda projevu - aplikace na projednávaný případ

92. Ústavní soud výše popsaným způsobem posoudil i projednávaný případ. V něm lze skutkový stav a obsah napadeného rozhodnutí shrnout takto.

93. Podle napadeného rozhodnutí kárného soudu stěžovatel spáchal kárné provinění dvěma svými projevy - letákem, který byl rozšířen ve městě Mnichovice, a článkem, který byl uveřejněn v mnichovickém časopise. Oba projevy souvisely s obecními volbami a týkaly se politické situace v Mnichovicích. Stěžovatel v tomto městě nemá trvalé bydliště ani volební právo, nicméně v něm vlastní chatu, kterou pravidelně navštěvuje. Podle kárného soudu je v Mnichovicích známo, že stěžovatel je soudcem.

94. V letáku se stěžovatel vyjádřil ke kampani jednotlivých volebních stran. Uvedl v něm, že u strany "Volba pro město - Volba pro Mnichovice" neshledal žádné závadné jednání během kampaně, zatímco kampaň dalších tří stran hodnotil negativně. Stěžovateli je přičitatelná i ta část letáku, v níž se uvádí, že je soudce, stejně jako skutečnost, že leták byl před volbami rozeslán po Mnichovicích (srov. body 51 a 54 tohoto nálezu).

95. V článku, který po volbách vyšel v místním časopise, stěžovatel rozebírá možné koalice v městském zastupitelstvu. Přitom apeluje na zastupitele, aby si uvědomili, že vítězem voleb se stala strana "Volba pro město - Volba pro Mnichovice", vedená Ing. Petrem Schneiderem. Ten má podle stěžovatelova článku lepší předpoklady vést město než kandidáti ostatních stran vzhledem ke svému technickému vzdělání. Stěžovatel v článku rovněž vyjadřuje obavy, že jinak městu hrozí "katastrofa". V článku není uvedeno, že stěžovatel je soudce; stěžovatel za své jméno připojil pouze označení "chatař".

96. Podle kárného soudu oba projevy směřovaly ke zvýhodnění strany "Volba pro město - Volba pro Mnichovice" a jejího představitele Ing. Schneidera. Protože je v Mnichovicích známo, že stěžovatel je soudce, nezáleží na tom, zda na to stěžovatel výslovně upozornil. Podle kárného soudu ovšem stěžovatel umožnil, aby byl leták distribuován včetně informace o tom, že stěžovatel je soudce. Při obou svých projevech si stěžovatel podle kárného soudu nepočínal dostatečně zdrženlivě a umožnil, aby jeho funkce soudce "byla zneužita k prosazování soukromých zájmů". Stěžovatelovy projevy dále podle kárného soudu obsahovaly i konfrontační rysy a tvrzení, která se mohla dotknout cti představitelů kritizovaných volebních stran. Stěžovatel tudíž nedodržel podle kárného soudu povinnost zdržet se všeho, co by narušovalo důstojnost soudcovské funkce, a dopustil se kárného provinění.

97. Ústavní soud dospěl k následujícímu hodnocení.

98. Projev v letáku i projev v článku mají hybridní charakter. Byť mají oba projevy určitý skutkový základ (např. tvrzení o obsahu volebních programů či vzdělání kandidátů), zcela v nich převažuje prvek hodnocení - ve svém letáku stěžovatel především hodnotí kampaň čtyř volebních stran, v článku pak komentuje různé alternativy koalic v zastupitelstvu a posuzuje kvality jednotlivých představitelů politických stran. V projednávaném případě není zásadní otázka, zda mělo toto hodnocení dostatečný skutkový základ, nýbrž to, zda stěžovatel tímto svým hodnocením neporušil jako soudce své zvláštní povinnosti.

99. Je tudíž třeba posoudit, zda stěžovatel svými projevy neporušil povinnost loajality a zdrženlivosti, kterou má jako soudce.

100. Pokud jde o povinnost loajality, ani jeden ze stěžovatelových projevů se netýká otázek souvisejících se základními principy demokratického právního státu. Tuto povinnost tak stěžovatel svými projevy neporušil.

101. Dále je třeba zkoumat, zda stěžovatel dodržel i povinnost zdrženlivosti. Ústavní soud připomíná, že tato povinnost stěžovateli vznikla přijetím soudcovské funkce a stěžovatele zavazuje vždy, i v jeho soukromém životě (srov. bod 86 tohoto nálezu).

102. Ve svém letáku stěžovatel zhodnotil kampaň všech čtyř volebních stran. Jako nezávadnou v něm hodnotil pouze kampaň strany "Volba pro město - Volba pro Mnichovice" a ke kampani zbylých tří stran se vyjádřil negativně. Z objektivního hlediska tedy byla účelem tohoto projevu podpora strany "Volba pro město - Volba pro Mnichovice" ve volbách a znevýhodnění zbylých tří stran.

103. Tento leták byl před volbami rozeslán v Mnichovicích (tento způsob zveřejnění je přičitatelný stěžovateli, srov. bod 94 tohoto nálezu). Hromadná distribuce letáku v obci představuje výrazný vstup do místní veřejné debaty, jehož cílem je ovlivnit co největší množství lidí. V projednávaném případě měl leták přimět voliče k tomu, aby volili stranu "Volba pro město - Volba pro Mnichovice", a odradit je od volby zbylých tří stran. Stěžovatel se tak svým letákem podílel na volební kampani strany "Volba pro město - Volba pro Mnichovice".

104. V letáku se přitom uvádí, že stěžovatel je soudce (tato skutečnost je přičitatelná stěžovateli, srov. bod 94 tohoto nálezu). Ke kampani ve prospěch konkrétní strany tak byla výslovně využita i funkce soudce.

105. Ústavní soud konstatuje, že pro zachování důvěry veřejnosti v soudní moc je nezbytné, aby si soudci udržovali odstup od politické soutěže, a to na jakékoliv úrovni, včetně místní (srov. body 74 a 85 tohoto nálezu). Stěžovatel se však svým letákem aktivně podílel na volební kampani jedné ze stran v místních volbách, a to navíc s výslovným upozorněním na svou funkci soudce. Tímto krokem se stěžovatel otevřeně zapojil do volebního boje s cílem ovlivnit jeho výsledek, a to navíc v nejcitlivějším období, tj. těsně před volbami (srov. bod 85 tohoto nálezu). Takový projev stranické politiky či "politické politiky" (srov. bod 72 tohoto nálezu) narušuje důvěru veřejnosti v to, že soudy a soudci budou spory rozhodovat podle práva, a nikoliv podle politických zájmů. Stěžovatel tak v tomto svém projevu porušil povinnost zdrženlivosti, kterou má jako soudce, neboť se svým projevem sám ze své iniciativy aktivně, otevřeně a s nadměrnou intenzitou zapojil do politické soutěže.

106. Po volbách stěžovatel zveřejnil v místním časopise článek, v němž rozebral možné koalice. Uvedl, že vítězem voleb je strana "Volba pro město - Volba pro Mnichovice" a že představitel této strany Ing. Schneider má lepší předpoklady pro výkon funkce starosty než jiní kandidáti. Tímto projevem tedy stěžovatel podporoval uvedenou stranu při vyjednávání o sestavení koalice, a navíc i konkrétního politika při vyjednávání o tom, kdo obsadí funkci starosty. Jinak řečeno, stěžovatel chtěl ovlivnit podobu koalice a to, kdo bude zastávat veřejné funkce v místní samosprávě.

107. Zveřejnění článku v místním časopise představuje rovněž výrazný vstup do veřejné debaty, i když ne tak výrazný, jako byla distribuce letáků. Stěžovatel v tomto článku neuvedl, že je soudce; kromě svého jména uvedl pouze přízvisko "chatař". Je pravda, že to by obecně svědčilo pro zvýšenou ochranu stěžovatelova projevu, neboť stěžovatel se místo funkce soudce odvolává na svou vazbu na obec. Před zveřejněním článku ovšem stěžovatel již do veřejné debaty týkající se voleb v Mnichovicích vstoupil svým letákem, a to výslovně jako soudce. Proto si musel stěžovatel uvědomovat, že jeho pozdější projevy v rámci této debaty budou rovněž spojovány s jeho soudcovskou funkcí. Ve prospěch stěžovatele tedy svědčí, že na funkci soudce výslovně v článku neodkázal. Přesto je i tento jeho projev nutné posuzovat přísně, neboť existoval důvod, aby byl tento projev spojován se stěžovatelovou funkcí soudce. Pro úplnost Ústavní soud dodává, že ani u tohoto projevu se nejedná se o kategorii soudcovského projevu požívajícího zvýšenou ochranu (srov. bod 88 tohoto nálezu).

108. Ústavní soud konstatuje, že je neslučitelné s ústavním pořádkem České republiky, aby se soudce svými veřejnými projevy snažil ovlivnit podobu koalic v zastupitelstvu, nebo to, kdo bude zastávat funkci starosty. Stěžovatel to však svým článkem učinil, a to navíc v situaci, kdy měl vědět, že jeho projev bude veřejnost spojovat s jeho funkcí soudce, a těsně po volbách, kdy je politický boj obzvláště silný (srov. bod 85 tohoto nálezu). I tímto projevem tak stěžovatel vstoupil do "politické politiky" (srov. bod 105 tohoto nálezu), do níž se soudce zapojovat nesmí. Důvěra veřejnosti v to, že stěžovatel si jako soudce udržuje odstup od politické soutěže, tak byla stěžovatelovým článkem ohrožena. I tímto svým projevem stěžovatel porušil povinnost zdrženlivosti, byť méně závažným způsobem než v případě svého letáku.

109. Ústavní soud tedy konstatuje, že stěžovatel oběma svými projevy porušil povinnost zdrženlivosti.

110. Podle kárného soudu stěžovatelovy projevy navíc vykazují konfrontační rysy a obsahují tvrzení, která se mohla dotknout cti představitelů kritizovaných politických stran.

111. S tímto hodnocením však Ústavní soud nesouhlasí. Kárný soud totiž neuvedl, které konkrétní výroky stěžovatele mají konfrontační charakter a jsou způsobilé dotknout se cti kritizovaných politiků. Ústavní soud opakuje, že pokud je projev nebo jeho část soudcem hodnocena jako vybočující z chráněných mezí, je povinností soudu takové výroky výslovně uvést v rozhodnutí (srov. bod 90 tohoto nálezu) a své úvahy vyložit právě ve vztahu ke konkrétním výroky a okolnostem, za nichž byly učiněny. Tuto svou povinnost kárný soud nesplnil.

112. Účelem kárného řízení navíc není poskytovat ochranu osobnostním právům osob, které se cítí dotčeny prohlášeními soudce. Úkolem kárného soudu v kárném řízení je pouze zkoumat, zda konkrétní výroky stěžovatele byly způsobilé narušit důvěru veřejnosti v soudnictví. Případná žaloba na ochranu osobnosti a kárná žaloba jsou dvě odlišná řízení sledující jiný účel a vyžadující jiná kritéria pro posouzení přípustnosti určitého projevu a jeho důsledků. Zvažování, zda soudce svým projevem nenarušil chráněnou osobnostní sféru jiné osoby, má tak v kárném řízení pouze podpůrnou úlohu a výsledek tohoto zvažování nemůže sám o sobě odůvodnit uložení (ani neuložení) kárnému postihu.

113. Z těchto důvodů nemůže Ústavní soud akceptovat názor kárného soudu, že stěžovatelův projev vykazoval nepřipustné konfrontační rysy a byl způsobilý dotknout se cti kritizovaných politiků.

114. Tyto úvahy však nic nemění na závěru, že stěžovatel se svými projevy sám ze své iniciativy aktivně, otevřeně a s nadměrnou intenzitou zapojil do politické soutěže, a tím porušil povinnost zdrženlivosti. Ústavní soud shrnuje, že pro zachování důvěry veřejnosti v soudní moc je nezbytné, aby si soudci udržovali i ve svých projevech odstup od politické soutěže, a to na jakékoli úrovni, včetně místní. Soudci se nemohou podílet na kampani politických stran, politických hnutí či volebních seskupení nebo konkrétních politiků. Stejně tak není namístě, aby se svými veřejnými projevy snažili ovlivnit podobu koalic v zastupitelstvu, ani to, kdo bude zastávat funkci starosty. Takové projevy narušují důvěru veřejnosti v to, že soudci budou spory rozhodovat podle práva, a nikoliv podle politických zájmů. Stěžovatel ovšem porušil svou povinnost zdržet se takových projevů, a proto bylo možné do jeho svobody projevu zasáhnout.

115. Nakonec se Ústavní soud zabýval otázkou, zda je sankce, kterou stěžovateli uložil kárný soud, přiměřená.

116. Kárný soud v napadeném rozhodnutí dospěl k závěru, že stěžovatel se svými projevy dopustil kárného provinění, ovšem žádné kárné opatření stěžovateli neuložil. Ústavní soud konstatuje, že jako sankci je třeba vnímat i samostatné rozhodnutí o tom, že stěžovatel je vinen kárným proviněním. Takové rozhodnutí může vést k tomu, že při případném pozdějším kárném provinění bude uložen přísnější trest. Především má ovšem odradit stěžovatele, ale i další soudce od obdobného jednání v budoucnu. Na druhou stranu jde o sankci nejmírnější. Na základě těchto skutečností Ústavní soud konstatuje, že sankce uložená stěžovateli není nepřiměřená povaze jeho kárného provinění a nemá ani výraznější odrazující účinek na svobodu projevu jiných soudců.

117. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že napadeným rozhodnutím nedošlo k porušení stěžovatelova práva na svobodu projevu.

F. Závěr

118. Ústavní soud dospěl k závěru, že žádná z námitek stěžovatele nebyla úspěšná. Zaprvé, stěžovatelovo právo na odvolání v trestních věcech podle čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě nebylo porušeno, neboť kárné řízení se stěžovatelem nelze považovat za trestní věc ve smyslu čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Zadruhé, napadené rozhodnutí neporušilo ani stěžovatelovu svobodu myšlení ve smyslu čl. 15 odst. 1 Listiny, neboť kárný soud stěžovatele neuznal vinným za myšlenky, které zastával, nýbrž za názory, které veřejně projevil. Zatřetí, kárný soud neporušil ani stěžovatelovu svobodu projevu, neboť stěžovatel se sám ze své iniciativy aktivně, otevřeně a s nadměrnou intenzitou zapojil do politické soutěže, a tím porušil povinnost zdrženlivosti. Za čtvrté, Ústavní soud neshledal ani žádné porušení stěžovatelova práva na spravedlivý proces, které by dosahovalo ústavněprávní intenzity.

119. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu ústavní stížnost zamítl, neboť napadeným rozhodnutím nedošlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 5. září 2016

David Uhlíř, v. r.
předseda senátu